

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2022 – centrala förändringar

DEL 2 Stöd för barnet

Kapitel 5 Stöd för barnet

- **Ett barn** som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet **har rätt att få** allmänt, intensifierat eller särskilt stöd i enlighet med lagen om småbarnspedagogik.
- Genom att stödet ges **i rätt tid, individuellt och i enlighet med barnets behov** främjar man barnets utveckling, lärande och välbefinnande.
- Stödet ska ordnas **utgående från** barnets styrkor samt behov som anknyter till barnets lärande, utveckling och välbefinnande.
- Barnet **ska höras** med beaktande av hens ålder och utveckling
- I den småbarnspedagogiska verksamheten ska personalen se till att alla barn **känner sig accepterade som individer och som medlemmar i gruppen.**
- **Genom att uppmuntra barnet och ge barnet möjligheter** att lyckas stöds utvecklingen av barnets positiva självbild.

5.1 Principer och ansvar för att ordna stöd

Allmänt

- Anordnaren av småbarnspedagogik har **skyldighet** att ge barnet det stöd hen behöver i **daghemmet eller familjedagvården**.
- Behovet av stöd för barnet ska bedömas och stödet ska ordnas **utan dröjsmål**. Stödet i småbarnspedagogiken ska ordnas som allmänt, intensifierat och särskilt stöd i **enlighet med inkluderande principer**.
- Utgångspunkten är att varje barn har rätt att få stöd i **den egna barngruppen** med hjälp av olika flexibla arrangemang.
- Om barnets behov av stöd förutsätter det har barnet rätt att delta i småbarnspedagogisk verksamhet i **en mindre grupp eller i en specialgrupp**.
- För barnet är det viktigt att stödet ges **kontinuerligt och konsekvent** under tiden i småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen samt när barnet övergår till den grundläggande utbildningen.

Principer och ansvar för att ordna stöd 1/4

- Anordnaren av småbarnspedagogik ska besluta om **rutinerna, genomförandet och verksamhetsätten för att ordna stödet och om utvärderingen av stödet** i daghemmet och familjedagvården. Anordnaren av småbarnspedagogik ska följa upp och utvärdera **hur stödet som ges räcker till och vilken effekt det har**.
- Anordnaren av småbarnspedagogik ska besluta om **samarbetsstrukturerna, ansvarsfördelningen och verksamhetsätten för samarbetet** med vårdnadshavarna samt för det sektorsövergripande samarbetet. Anordnaren av småbarnspedagogik ska också besluta om arbetsfördelningen med olika aktörer när det gäller att ordna stödet i sektorsövergripande samarbete. Sakkunniga inom social- och hälsovården ska på begäran av anordnaren av småbarnspedagogiken delta i bedömningen, om bedömningen av stödbehovet kräver det.
- Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för att barnets rätt till **tjänster av en speciallärare inom småbarnspedagogik samt till sådana tolknings- och assistenttjänster och hjälpmedel** som behövs för att delta i småbarnspedagogiken förverkligas.

Principer och ansvar för att ordna stöd 2/4

- **Beslutet om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster** ska fattas av **kommunen som har ansvar för anordnandet** av småbarnspedagogik. Om det är frågan om småbarnspedagogik som ordnas av en privat serviceproducent ska beslutet på förslag av serviceproducenten fattas av **kommunen där verksamhetsstället** inom småbarnspedagogik **finns**.
- Om ett barn som behöver stöd deltar i småbarnspedagogisk verksamhet som ordnas av flera än en anordnare av småbarnspedagogik ska stödet planeras, genomföras och utvärderas **i samarbete**.
- **Hela personalen ska** i enlighet med sin utbildning, sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde **delta** i bedömningen av behovet av stöd och ge det stöd som behövs samt utveckla verksamhetskulturen och verksamhetssätten.
- **Föreståndaren för verksamhetsstället** ansvarar för att stödet som ges inom småbarnspedagogiken håller hög kvalitet, för genomförandet av stödet och för att personalen har uppdaterad kompetens som motsvarar barnens stödbehov. Föreståndaren ska se till att personalen som en del av barnets plan för småbarnspedagogik planerar stödet för barnet. Det planerade stödet ska utvärderas utgående från barnets behov, minst en gång per år.

Principer och ansvar för att ordna stöd 3/4

- **Barnet har rätt att få tjänster och undervisning av en speciallärare inom småbarnspedagogik** om hens behov av stöd förutsätter det.
- **En speciallärare ska vid behov delta** i bedömningen av barnets behov av stöd och stödåtgärder samt i **planeringen och utvärderingen** av hur de genomförs.
- Stödet som ges av en speciallärare kan vara **individuellt stöd för barnet och/eller undervisning som genomförs i grupp**.
- Stödet kan vara **regelbundet, på deltid eller heltid**. Det kan genomföras som samordnad undervisning eller kompanjonundervisning tillsammans med läraren för gruppen.
- Sakkunskapen hos speciallärare används även **för att konsultera** personalen och vårdnadshavarna.
- En person som är behörig som lärare och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik har ansvar för att planera stödet som ska antecknas i **barnets plan för småbarnspedagogik** och för att utvärdera hur stödet har genomförts.

Principer och ansvar för att ordna stöd 4/4

- **Familjedagvårdaren ansvarar** för att genomföra stödet för barnen i gruppen.
- Planeringen och utvärderingen av stödet kan göras i samarbete med en lärare och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik.
- Om barnets bästa förutsätter det är det möjligt att i samarbete med vårdnadshavaren föra diskussioner om att barnet får en plats vid ett daghem för att få det stöd hen behöver.
- Inom småbarnspedagogik kan det **finnas assistenter som är specifika för en grupp eller ett barn** och som har i uppgift att stödja barnet eller barnen i gruppen och göra det möjligt för dem att delta i verksamheten.
- Det här kan även till exempel innebära att assistenten hjälper de övriga barnen i situationer då läraren inom småbarnspedagogik kommunicerar med barnet som behöver stöd och bidrar med pedagogiska innehåll som anknyter till barnets individuella mål.

5.2 Samarbete i samband med stöd

Samarbete med barnet och vårdnadshavaren 1/2

- En utgångspunkt för att kunna ge tidigt och tillräckligt stöd är att vårdnadshavaren och personalen inom småbarnspedagogik har **delad information** om barnet och barnets behov.
- Barnets rätt att få stöd och de centrala principerna för att ordna stödet samt stödet och stödformerna som ges till barnet **ska diskuteras** med vårdnadshavaren.
- Barnet ska delta i samarbetet på det sätt som är ändamålsenligt och lämpligt för hens ålder och utvecklingsnivå. Barnet **ska höras** och hens åsikter ska tas i beaktande.
- Vårdnadshavaren **ska kontaktas genast** om det framgår att ett barn har utmaningar i anslutning till sin utveckling eller sitt lärande eller om personalen känner oro för barnets välbefinnande.

Samarbete med barnet och vårdnadshavaren 2/2

- Vårdnadshavaren **ska ges information** om hur barnets ärenden behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretessrelaterade frågor.
- Om det behövs ska man använda **tolk** vid diskussionerna.
- Målen med att genomföra stödet nås bäst när alla parter **deltar** i samarbetet.
- Ett barn kan även få stöd genom andra tjänster för barn och familjer.
- Det är viktigt att de lokala tjänsterna för barn och familjer utgör en ändamålsenlig helhet då stödet för barnet ordnas.

Sektorsövergripande samarbete 1/2

- Det sektorsövergripande samarbetet ska utgå från **barnets bästa**.
- Med barnrådgivningen, barnskyddet, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor och annan socialservice ska man komma överens om **samarbetsrutinerna och principerna** när ett barns ärende behandlas eller i situationer som kräver myndigheters ingripande.
- **Sektorsövergripande samarbete** ska i första hand ordnas med vårdnadshavarens samtycke.
- Bestämmelserna om **sekretess och utbyte av uppgifter** ska följas i samarbetet.
- Småbarnspedagogisk verksamhet ordnas också inom den **specialiserade sjukvården**.
- Genom samarbete mellan småbarnspedagogiska tjänster och sjukhuset eller instansen i fråga ska **kontinuiteten** i småbarnspedagogiken säkerställas med hänsyn till barnets hälsa och ork.
- Det är särskilt viktigt att barnet kan **bibehålla trygga mänskliga relationer**.

Sektorsövergripande samarbete 2/2

- Ett barn kan på grund av en svår funktionsnedsättning eller sjukdom behöva **förlängd läroplikt**.
- **Beslut** om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan läroplikten börjar.
- Barnets vårdnadshavare ska **i god tid få information** om hur den förlängda läroplikten ordnas i praktiken.
- I grunderna för förskoleundervisningens läroplan föreskrivs om beslut i anknytning till förlängd läroplikt och olika alternativ att ordna förlängd läroplikt.

→ <https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/forlangd-laroplikt>

5.3 Genomförandet av stödet i småbarnspedagogiken

Allmänna iakttagelser 1/3

- Deltagandet i den småbarnspedagogiska verksamheten lägger en god grund för barnets utveckling, lärande och välbefinnande.
- Svårigheter ska **förebyggas** genom olika pedagogiska arrangemang och arbetssätt.
- Sådana är till exempel **systematisk differentiering av verksamheten, flexibel gruppindelning och anpassning av lärmiljöerna**. En **tydlig dagordning och rytm i de dagliga aktiviteterna** stöder alla barn.
- Den **lämpligaste nivån av stöd för barnet och stödformerna** ska fastställas i enlighet med principerna för stöd, om en högklassig pedagogik inte svarar mot barnets individuella behov.
- Stödformerna inom småbarnspedagogiken innebär sådana **pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödåtgärder** som barnet behöver.
- **Initiativet** till att stärka stödet för barnet kan komma från personalen i gruppen, från vårdnadshavaren eller från andra sakkunniga.

Allmänna iakttagelser 2/3

- Barnet har rätt att få stöd på en lämplig nivå **genast** då behovet av stöd har upptäckts.
- Barnets möjligheter att få stöd **förutsätter ingen medicinsk diagnos eller andra utlåtanden** av sakkunniga inom hälsovården eller socialvården.
- Barnet har också rätt till **stödtjänster och hjälpmedel** enligt sitt behov av stöd.
- Anordnaren av småbarnspedagogik **ansvarar** för de stödåtgärder och hjälpmedel som barnet behöver för att delta i småbarnspedagogiken. Sådana är till exempel
 - arrangemang som hänför sig till rörlighet och andra fysiska funktioner, såsom rullstolsramper och räcken eller
 - hjälpmedel som tillgodoser behov i anknytning till barnets kommunikation, syn, hörsel eller rörlighet, eller något annat fysiskt behov hos barnet, såsom leksaker som stöder kommunikation och interaktion, digitala applikationer, spel eller ljudböcker.

Allmänna iakttagelser 3/3

- **Nivåerna av stöd** som används i småbarnspedagogiken är allmänt stöd, intensifierat stöd och särskilt stöd.
- Övergången från en stödnivå till en annan ska genomföras **flexibelt** och nivån av stöd ska alltid bedömas från fall till fall.
- För att få intensifierat eller särskilt stöd **förutsätts inte** att barnet först har fått stöd på någon annan stödnivå.
- Ett barn som får intensifierat eller särskilt stöd ska beaktas i **dimensioneringen** av daghemmets eller familjedagvårdens personal.

Tre nivåer av stöd: Allmänt stöd

- Ett barn som deltar i småbarnspedagogik har rätt att som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken få sådant **allmänt stöd** som barnets individuella utveckling, lärande eller välbefinnande förutsätter. Barnet har rätt att få allmänt stöd utan dröjsmål när behovet av stöd framkommit. Det allmänna stödet genomförs i den egna barngruppen.
- Allmänt stöd är den **första åtgärden** för att svara på barnets behov av stöd. Allmänt stöd består av **enskilda stödformer**, till exempel enskilda pedagogiska lösningar och stödåtgärder med vilka man påverkar situationen i ett så tidigt skede som möjligt. Stödet för barnet är **kortvarigt** och/eller **till sin intensitet lägre** i jämförelse med det intensifierade och särskilda stödet. Man ska tillgodose barnets individuella behov av stöd till exempel genom att använda lämpliga material, redskap, undervisningsprogram eller stöd som ges på deltid av en speciallärare.
- Allmänt stöd **förutsätter inte ett förvaltningsbeslut**, utan stödet ska **alltid** ges när behovet av stöd framkommit. Det allmänna stödet ordnas i samarbete mellan läraren inom småbarnspedagogik och den övriga personalen.
- **Ett förvaltningsbeslut ska fattas** om användningen av **eventuella stödtjänster** såsom tolknings- och assistenttjänster samt hjälpmedel.

Tre nivåer av stöd: Intensifierat stöd

- Ett barn ska inom småbarnspedagogiken få intensifierat stöd som är **individuellt planerat och som utgår från hela gruppen** om det allmänna stödet inte räcker till.
- Stödet är **till sin intensitet starkare och mer individuellt** än det allmänna stödet.
- Stödet ges **under en kortare period eller för en längre tid** enligt barnets individuella behov, och det ska inledas genast när behovet av stöd framkommit.
- Intensifierat stöd ska ges så länge barnet behöver det.
- Stödet för barnet **intensifieras** genom att man planerar stödet och ökar eller stärker sätten med vilka man genomför stödet.
- Intensifierat stöd **består av** flera stödformer som tillämpas regelbundet och samtidigt. Intensifierat stöd som ges i rätt tid förebygger att barnets stödbehov blir mer komplexa i ett senare skede.
- En eventuell diagnos i ett senare skede eller inledning av habilitering **får inte ställas som villkor för att barnet ska få stöd.**
- För att ge intensifierat stöd **förutsätts ett förvaltningsbeslut.**

Tre nivåer av stöd: Särskilt stöd

- Ett barn ska inom småbarnspedagogiken få **individuellt** planerat särskilt stöd om det allmänna eller intensifierade stödet inte räcker till.
- Barnet kan få särskilt stöd på grund av funktionsnedsättning, sjukdom, försenad utveckling eller något annat sådant behov av stöd för lärande eller utveckling som avsevärt sänker barnets funktionsförmåga.
- Särskilt stöd är den **starkaste** nivån av stöd som ges inom småbarnspedagogiken.
- Ett barn kan få stöd **direkt i form av särskilt stöd** om barnets stödbehov förutsätter det.
- Ett barn har rätt att få särskilt stöd **genast** när behovet av stöd framkommer.
- Särskilt stöd **består av** flera stödformer och stödtjänster som tillämpas kontinuerligt och på heltid.
- För att ge särskilt stöd **förutsätts ett förvaltningsbeslut**.

Stödformer: Allmänna iakttagelser

- Olika stödformer ska användas på **alla** stödnivåer i enlighet med barnets stödbehov.
- Olika stödformer kan genomföras **samtidigt**, genast när behovet av stöd framkommit, som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken.
- Arbetssätten och lärmiljöerna ska **anpassas** efter barnets individuella behov.
- Stödåtgärderna ska **planeras** pedagogiskt så att barnets delaktighet och rätt att lära sig och vara en del av barngruppen förverkligas utifrån barnets bästa.
- Stödet för barnet kan omfatta **pedagogiska, strukturella och vårdinriktade** stödformer.
- Stödet för barnet ska ordnas **som en del av** den dagliga verksamheten inom småbarnspedagogiken.
- **När barngruppens storlek bestäms** ska man beakta barnen som behöver stöd och deras bästa, deras behov av stöd och nivån av stöd samt att det är möjligt för gruppen att uppnå målen som fastställts för småbarnspedagogiken.

Pedagogiska stödformer

- **Pedagogiska stödformer** innefattar återkommande aktiviteter och en tydlig struktur i barnets dagliga rutiner inom småbarnspedagogiken.
- Stödet för barnet innefattar bland annat **växelverkan och kommunikation** på ett sätt som är sensitivt och tillgängligt. Det kan vara frågan om kommunikationsmetoder som ersätter tal, såsom tecken, bilder eller olika teknologiska lösningar.
- För att tillgodose barnets behov av stöd krävs att personalen inom småbarnspedagogik använder **gemensamma och ändamålsenliga pedagogiska och specialpedagogiska arbetsätt och metoder**. Till de pedagogiska stödformerna hör också planering, observation, dokumentation och utvärdering av den småbarnspedagogiska verksamheten.
- Specialpedagogiska metoder som grundar sig på ett barns individuella behov kan planeras, tillämpas och genomföras som verksamhet **för det enskilda barnet, för en mindre grupp eller för hela barngruppen** gemensamt.
- I enlighet med en inkluderande värdegrund inom småbarnspedagogiken ska man i planeringen och genomförandet av det pedagogiska stödet i första hand använda verksamhetsätt där stödet som barnet behöver genomförs **som en del av barngruppen**.

Strukturella stödformer

- **Strukturella stödformer** innefattar att stärka personalens kunnande i fråga om att upptäcka barnets stödbehov och genomföra stödet samt deras specialpedagogiska kompetens.
- Till strukturella stödformer hör också att **minska** antalet barn i gruppen, se över personal**dimensioneringen** och/eller personal**strukturen** samt därtill hörande lösningar och att ändra stödformerna enligt barnets stödbehov.
- Personalstrukturen i gruppen kan stärkas till exempel med en speciallärare inom småbarnspedagogik.
- Genom att minska antalet barn i gruppen förändrar man **relationstalet** mellan personalen och barnen så att stödet för barnet kan genomföras som planerat och gruppen kan uppnå målen som fastställts för småbarnspedagogiken.
- Strukturella stödformer är även sådana tolknings- och assistenttjänster och användning av hjälpmedel **som behövs för att barnet ska kunna delta** i småbarnspedagogiken. Beaktande av hinderfrihet och små- och specialgrupper kan även vara sådana strukturella stödformer som behövs.

Vårdinriktade stödformer

- **Vårdinriktade stödformer** innebär metoder och verksamhets sätt som tillgodoser vården, omsorgen och assistansen för barnet.
- Barnets behov av **hälso- och sjukvård** tillgodoses som en del av de vårdinriktade stödformerna. Dessa kan till exempel vara hjälpmedel och behov av assistans som hänför sig till vård av barnets långtidssjukdomar eller till barnets medicinering, kost och rörlighet.
- Man ska **samarbeta med sakkunniga inom social- och hälsovården** till exempel gällande handledning och rådgivning för personalen inom småbarnspedagogiken.
- Vid verksamhetsställena inom småbarnspedagogik ska man alltid från fall till fall bedöma om **läkemedelsbehandling eller sjukvård** kan genomföras som en del av den grundläggande verksamheten.
- För varje barn ska man göra en **helhetsbedömning** av barnets situation.
- **Läkemedelsbehandlingen eller sjukvården** av barnet **ska inte vara beroende av stödnivån enligt lagen om småbarnspedagogik**, utan vården ska ges oberoende av stödnivå enligt barnets behov.

Stödformer: Till sist några allmänna iakttagelser

- De pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformerna ska tillgodose barnets bästa och behov av stöd och de ska bedömas **lokalt** och **från fall till fall**.
- Till exempel när man planerar användningen av **hjälpmedel** eller **assistansen** för barnet ska dessa stödåtgärder i första hand ordnas så att **barnet är en del av kamratgruppen och deltar i samma utrymmen och situationer som den övriga barngruppen**.

5.4 Bedömning av stödet för barnet

Bedömning av stödet för barnet 1/2

- Stödet för barnet ska utvärderas **på alla stödnivåer** inom småbarnspedagogiken.
- Barnets **behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs** ska bedömas efter behov, men ändå **minst en gång om året**, till exempel i samband med att barnets plan för småbarnspedagogik ses över, när stödbehovet förändras eller när det sker ändringar i lärmiljön.
- **Processen med bedömningen** av barnets behov av stöd kan påbörjas utifrån iakttagelser som gjorts av personalen inom småbarnspedagogiken.
- **Initiativet** kan också komma från vårdnadshavaren, barnrådgivningen eller personalen inom social- och hälsovården.

Bedömning av stödet för barnet 2/2

- När man granskar stödet för barnet som **helhet** ska man bedöma från fall till fall vilka **lösningar** som bäst tillgodoser barnets bästa.
- Vid bedömningen av stödbehovet, stödåtgärderna och när stödet genomförs ska man beakta **barnets åsikter och önskemål** och samarbeta med vårdnadshavaren.
- En **speciallärare inom småbarnspedagogik** deltar i den utsträckning det behövs i bedömningen av barnets behov av stöd.
- **Social- och hälsovårdsmyndigheterna** ska delta i bedömningen **på begäran av anordnaren** av småbarnspedagogik, om bedömningen av stödbehovet och motiveringen av stödlösningarna förutsätter även annan sakkunskap än sådan pedagogisk sakkunskap som personalen inom småbarnspedagogiken innehar.

5.5 Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd

Om barnets plan för småbarnspedagogik

- Barnets plan ska utarbetas för varje barn på ett daghem eller i familjedagvård
 - Ett pedagogiskt dokument som fastställs i lagen (lagen om småbarnspedagogik 23 §)
 - Barnet ska engageras i processen kring planen med beaktande av barnets ålder
 - Målen som beskrivs i barnens planer ska beaktas då verksamheten i barngruppen planeras och lärmiljöerna utvecklas
 - På lokal nivå ska man besluta om strukturen i barnets plan och tillvägagångssätten kring hur den utarbetas och utvärderas
-

Barnets plan i samband med stöd 1/3

- Barnets behov av stöd det vill säga stödnivån, stödformerna och hur de ska genomföras samt ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet **ska antecknas** i barnets plan för småbarnspedagogik.
 - En person som har behörighet som lärare inom småbarnspedagogik och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik **ansvarar** för att göra upp och utvärdera planen i **samarbete** med den övriga personalen och barnets vårdnadshavare.
 - Personalen har i uppgift att stödja **vårdnadshavarens och barnets delaktighet** när planen görs upp och utvärderas.
 - Målet är att fungera i **samförstånd** med barnet och vårdnadshavaren.
 - **Barnets åsikt** ska klargöras och beaktas då planen görs upp och utvärderas (kapitel 1.3).
-

Barnets plan i samband med stöd 2/3

- Stödbehovet och hur stödet genomförs ska bedömas och planen ska **granskas** efter behov minst en gång om året eller när stödbehovet förändras.
- Hur **målen för verksamheten** har uppnåtts ska **antecknas** i planen och målen ska **ändras** så att de **motsvarar barnets förändrade stödbehov**.
- **Om behovet av stöd och stödåtgärderna har upphört ska detta antecknas i planen.**
- **En bedömning av barnets behov av stöd görs också alltid då barnet börjar i förskoleundervisningen.**
- I grunderna för förskoleundervisningens läroplan föreskrivs om stöd för barnets växande och lärande för barn i förskoleundervisningen. **När det gäller småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen ska eventuellt stöd samordnas med det stöd som ges i förskoleundervisningen och antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik.**

Barnets plan i samband med stöd 3/3

- Före intensifierat eller särskilt stöd påbörjas ska **en utvärdering av eventuella tidigare stödåtgärder och deras effekt antecknas** i barnets plan för småbarnspedagogik.
- Utvärderingen ska innehålla en **beskrivning** av stödåtgärderna och av utvärderingen och utvecklingen av deras effekt. Utvärderingen ska också innehålla en **motivering** för vilka stödåtgärder barnet skulle ha nytta av och vilka som på bästa sätt individuellt tillgodoser barnets bästa.
- Barnets plan för småbarnspedagogik **används** när man fattar ett **förvaltningsbeslut** om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster.
- Om en bedömning av barnets behov av stöd har gjorts i barnets plan för småbarnspedagogiken, ska denna bedömning beaktas när ett förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller ett beslut om stödtjänster fattas.
- Barnets plan för småbarnspedagogik ska **uppdateras så att den motsvarar innehållet i förvaltningsbeslutet.**

Innehållet i barnets plan i samband med stöd 1/4

Pedagogiska stödformer

lösningar som berör strukturer och dagliga rutiner inom småbarnspedagogiken

lösningar som gäller lärmiljöerna

behövliga specialpedagogiska metoder

metoder för växelverkan och kommunikation, till exempel användning av tecken och bilder

verksamhetsätt för att barnet ska kunna vara del av barngruppens verksamhet, till exempel beaktande av hinderfrihet

Innehållet i barnets plan i samband med stöd 2/4

Strukturella stödformer

att stärka kunnandet och den specialpedagogiska kompetensen som berör genomförandet av stödet

lösningar angående personaldimensioneringen och personalstrukturen

lösningar angående barngruppens storlek och gruppstrukturen

tolknings- och assistenttjänster samt användning av hjälpmedel

små- eller specialgrupp eller annan behövlig gruppammansättning

konsultation eller undervisning som ges på deltid eller heltid av en speciallärare inom småbarnspedagogik

Innehållet i barnets plan i samband med stöd 3/4

Vårdinriktade stödformer

metoder som berör vård, omsorg och assistans

verksamhet som tillgodoser behov av hälso- och sjukvård, till exempel hjälpmedel och assistans som hänför sig till vård av barnets långtidssjukdomar, medicinering, kost och rörlighet

Innehållet i barnets plan i samband med stöd 4/4

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- samarbete med barnet och vårdnadshavaren
- ansvarsfördelning när det gäller hur stödet för barnet genomförs
- tjänster som tillhandahålls av specialister
- handledning och rådgivning av sakkunniga inom social- och hälsovården och andra sakkunniga
- eventuella transportarrangemang och vem som ansvarar för dem

Utvärdering av effekten av stödet

- uppföljning av stödbehovet, hur väl det räcker till och hur det genomförs
- utvärdering av stödåtgärdernas effekt, slutsatser som dras och åtgärder som vidtas utifrån utvärderingen samt tidpunkter för utvärderingen

I barnets plan för småbarnspedagogik ska även antecknas eventuella social- och hälsovårdstjänster, till exempel habilitering för barnet, om det är relevant med tanke på anordnandet av småbarnspedagogiken för barnet.

Om barnets plan för småbarnspedagogik

- Målen ska ställas upp för personalens pedagogiska verksamhet
- När man gör anteckningar i barnets plan är det viktigt att beskriva den pedagogiska verksamheten från olika synvinklar i relation till barnets lärande, utveckling och välbefinnande
 - lärmiljöerna (inomhus, utomhus, i salen...)
 - vardagliga situationer (måltider, övergångar, vilan, aktiviteter utomhus...)
 - gruppsituationer (smågrupp, hela gruppen, arbete för sig själv...)
 - andra faktorer som inverkar på barnets agerande (trötthet, sinnesstämning...).
- För att uppnå målen ska man anteckna de pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödåtgärderna med vilka man stöder barnet (t.ex. personalens stöder barnets deltagande i gruppsituationer med tecken och hjälper barnet att rikta sin uppmärksamhet på de gemensamma aktiviteterna)

5.6 Beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster

Allmänna iakttagelser

- Anordnaren av småbarnspedagogik ska utan **dröjsmål fatta ett förvaltningsbeslut** där man beslutar om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster för barnet utifrån en bedömning av behovet av stöd.
- I förfarings sättet för förvaltningsbeslutet ska **förvaltningslagen** tillämpas.
- Innan beslutet fattas ska anordnaren av småbarnspedagogik **höra** barnets vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare.
- **Även barnets vårdnadshavare kan ansöka om intensifierat eller särskilt stöd för barnet.**
- Förvaltningsbeslutet fattas av kommunen som ansvarar för anordnandet av småbarnspedagogiken och beslutet är i kraft tills vidare.
- En besväransvisning ska fogas till beslutet, eftersom **vårdnadshavaren kan söka ändring i beslutet genom besvär.**
- Ett beslut ska alltid motiveras. Förvaltningsbeslutet ska **ändras** eller **upphävas om behovet av stöd förändras.**

Förvaltningsbeslut 1/3

- **I beslutet** om intensifierat och särskilt stöd ska man ange och besluta om följande:
 - stödformer
 - verksamhetsstället inom småbarnspedagogik
 - stödtjänster.
- Om det inte fattas ett beslut om intensifierat eller särskilt stöd för barnet, ska ett separat förvaltningsbeslut om stödtjänster fattas. I beslutet ska man ange och besluta om följande:
 - stödtjänster.

Förvaltningsbeslut 2/3

- För ett barn som deltar i **privat småbarnspedagogik** som omfattas av lagen om småbarnspedagogik ska förvaltningsbeslutet fattas på serviceproducentens förslag i **kommunen där verksamhetsstället finns**.
- Om småbarnspedagogiken för barnet ordnas som **köpt tjänst** ska förvaltningsbeslutet fattas av kommunen **som har ansvar för anordnandet** av småbarnspedagogiken.
- Även kommunen som har beviljat **servicesedel** ska fatta förvaltningsbeslut om stöd.
- Barnets småbarnspedagogik kan ordnas av flera än en anordnare av småbarnspedagogik.
- Om barnet deltar i småbarnspedagogik som ordnas av två olika kommuner, **till exempel på grund av växelvist boende**, ska ett förvaltningsbeslut fattas separat av båda kommunerna. Anordnarna av småbarnspedagogik har i en sådan situation skyldighet att utifrån barnets bästa planera, genomföra och utvärdera stödet i samarbete. Varje aktör ska fatta ett eget förvaltningsbeslut.

Förvaltningsbeslut 3/3

- Förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster **ska verkställas omedelbart.**
- **Beslutet kan verkställas även om det inte har vunnit laga kraft.**
- Verkställigheten innan beslutet har vunnit laga kraft är av **central betydelse med tanke på rättsskyddet.**
- **Genom ett beslut kan man inte besluta om** social- och hälsotjänster för barnet, såsom hjälpmedel för medicinsk rehabilitering eller service och stödåtgärder enligt handikappservicelagen.
- Barnets behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs **ska bedömas** efter behov (se kapitel 5.4).
- **Förvaltningsbeslutet ska ändras eller upphävas om behovet av stöd förändras i samband med att barnets plan för småbarnspedagogik ses över eller i samband med övrig utvärdering.**

5.7 Frågor som avgörs på lokal nivå

I den lokala planen för småbarnspedagogik ska följande beskrivas

- de lokala principer och tillvägagångssätt som styr hur stödet för barnet ordnas
- förfarandet och ansvarsfördelningen vid bedömningen av barnets behov av stöd
- på vilket sätt stödet genomförs i den småbarnspedagogiska verksamheten: pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformer
- på vilket sätt barnets plan för småbarnspedagogik kompletteras i samband med stöd enligt kapitel 5.5, ansvar och praxis på lokal nivå när det gäller att göra upp planen och utvärdera den
- på vilket sätt samarbetet med barnen och vårdnadshavarna ordnas i samband med stöd
- det sektorsövergripande samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer när stöd ordnas och när effekten av stödet följs upp och utvärderas
- åtgärderna vid övergångar och praxisen för överföring av information under den tid som barnet deltar i den småbarnspedagogiska verksamheten och vid övergången till förskoleundervisningen
- förvaltningsbeslutsförfaranden som berör intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster (hörande av vårdnadshavaren och barnet samt uppgörande, ändring och upphävande av beslutet).

I den lokala planen ska följande beskrivas:

Allmänt stöd

- hur det allmänna stödet ordnas i praktiken
- samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer
- samarbetet med vårdnadshavaren och barnet
- förfaringssätt och samarbete med barnet och vårdnadshavaren vid utarbetandet av barnets plan för småbarnspedagogik och vid ordnandet av allmänt stöd.

I den lokala planen ska följande beskrivas: Intensifierat stöd

- hur det intensifierade stödet ordnas i praktiken
- hur intensifierat stöd inleds, genomförs och avslutas
- hur barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas, utvärderas och granskas
- samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer vid utarbetandet av barnets plan för småbarnspedagogik, vid ordnandet av intensifierat stöd samt vid uppföljning och utvärdering av vilken effekt stödet haft
- förfaringssätt vid användningen av eventuella expertutlåtanden
- förfaringssätt och samarbete med barnet och vårdnadshavaren vid utarbetandet av barnets plan för småbarnspedagogik och vid ordnandet av intensifierat stöd.

I den lokala planen ska följande beskrivas: Särskilt stöd

- hur det särskilda stödet ordnas i praktiken
- samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer vid utarbetandet av barnets plan för småbarnspedagogik, vid ordnandet av särskilt stöd samt vid uppföljning och utvärdering av vilken effekt stödet haft
- förfaringsätt vid användningen av eventuella expertutlåtanden
- förfaringsätt och samarbete med barnet och vårdnadshavaren vid utarbetandet av barnets plan för småbarnspedagogik, vid ordnandet av särskilt stöd samt vid uppföljning och utvärdering av vilken effekt stödet haft
- för barn som omfattas av förlängd läroplikt bestäms även hur barnet hänvisas till förlängd läroplikt och det sektorsövergripande samarbetet under processen
- samarbetet med den övriga småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen samt annat samarbete, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer
- samarbetet med vårdnadshavaren och barnet
- tillvägagångssätt när särskilt stöd avslutas och stödet fortsätter som intensifierat eller allmänt stöd.

I den lokala planen ska följande beskrivas: Stödformer som fastställs i lagen om småbarnspedagogik

- hur stödet ordnas i praktiken
- samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer
- hur vårdnadshavaren och barnet informeras och hur samarbetet med vårdnadshavaren och barnet genomförs.

→ Den lokala planen för småbarnspedagogik ska beskriva det administrativa förfarandet i anknytning till tolknings- och assistenttjänster och hjälpmedel enligt anordnarens beslut.